

पठतु संस्कृतम्
कोविदः

फिब्रवरि १८, २०२३

पाठः २

अङ्काः १००

1) अधो दत्तानां विग्रहवाक्यानां समस्तपदं समासनाम च लिखत । (२०)

- a. मात्रा सदृशी
- b. इन्द्राय इदम्
- c. रोगेभ्यः भयम्
- d. सप्ताहेन पूर्वः
- e. राज्ञः दूतः
- f. दुःखम् अतीता
- g. सतां सङ्गः
- h. वनस्य राजा
- i. कृष्णं श्रितः
- j. अपरं ग्रामस्य

2) अधो दत्तानां समस्तपदानां विग्रहवाक्यं समासनाम च लिखत । (२०)

- a. अक्षशौण्डः
- b. वाक्कलहः
- c. दंशनिवारणैः
- d. गुडमिश्रः
- e. दानशूरः
- f. विद्यामान्यः
- g. कूपपतितः
- h. शास्त्रनिपुणः
- i. भूतबलिः
- j. तत्त्वज्ञानम्

3) दत्तानां तद्धितान्त-पदानां विग्रहवाक्यं लिखत । (५)

a. कोमलत्वम्

b. त्वदीयः

c. करुणता

d. औष्ण्यम्

e. धनवान्

f. प्रज्ञावत्

g. शौर्यम्

h. कीर्तिमती

i. चक्री

j. शूलिनी

4) दत्तानां विग्रहवाक्यानां तद्धितान्तरूपं लिखत । (५)

- a. गुणाः अस्य सन्ति
- b. दृढस्य भावः
- c. तेजः अस्याः अस्ति
- d. मम इमे
- e. एकस्य भावः
- f. विदेशस्य इयम्
- g. बलम् अस्य अस्ति (न)
- h. धीरस्य भावः
- i. समुद्रस्य इदम्
- j. नीतिः अस्य अस्ति

5) एकपदेन उत्तरं लिखत (१०)

- a. मन्मथस्य धनुः कैः निर्मितम् ?
- b. गद्यकाव्ये प्रधानतया कः गुणः भवति ?
- c. हर्षचरितं केन विरचितम् ?
- d. 'कादम्बरी' नाम काव्यं केन विरचितम् ?
- e. तेजस्वी पुरुषः कं न सहते ?
- f. रतिः किमर्थं देहत्यागं कर्तुमैच्छत्?
- g. ईश्वरः किमर्थं तं प्रदेशं परित्यज्य गतवान् ?
- h. नमस्कृतवतीं पार्वतीं हरः किमिति आशीर्वचनमुक्तवान्?
- i. गद्यम् इति पदस्य धातुः कः ?
- j. प्राणत्यागेऽपि संस्थिते किं न कर्तव्यम् ?

6) पदविवरणं (अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि) लिखत । (५)

- a. धुरि
- b. खुरन्यासपवित्रपाम्सुम्
- c. अन्वगच्छत्
- d. सम्राट्
- e. श्रुतेः

7) उत्तरं लिखत (२ + २ + १ = ५)

- a. 'महीयांसः प्रकृत्या मितभाषिणः' इति वाक्यं कस्मिन् काव्ये भवति ? 'मितभाषिणः' शब्दस्य व्याकरणांशं लिखत ।
- b. तत्पुरुष-समासे कस्य पदार्थः प्राधान्यं भवति ? तत्पुरुष-समास्य प्रभेदाः के ?
- c. कविः दण्डी गद्यकाव्ये भूयमानस्य गुणस्य वर्णनं कथं कृतवान् ?

8) वाक्यं साधु / असाधु इति लिखत । (५)

- पद्यस्य रचनायां अधिकाः नियमाः सन्ति ।
- कात्यायनः पतञ्जलेः गुरुः आसीत् ।
- गद्यरूपेण लिखितं सर्वमपि काव्यमिति न मन्यते ।
- प्रौढमनोरमा नागेशभट्टेन विरचितम् ।
- आख्यायिका-गद्यकाव्यस्य वस्तु इतिहासप्रसिद्धम् अस्ति ।

9) परस्परसम्बद्धान् मेलयत (५)

a. दण्डी	गद्यचिन्तामणिः
b. वादिभसिंहः	दशकुमरचरितम्
c. सुबन्धुः	परिभाषेन्दुशेखरः
d. ज्ञानेन्द्रसरस्वती	वासवदत्ता
e. नागेशभट्टः	तत्त्व-बोधिनी

10) सूक्तेः अर्थः लिखत । (२)

महीयांसः प्रकृत्या मितभाषिणः

11) सुभषितस्यपदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत । (३)

अकृत्यं नैव कर्तव्यं प्राणत्यागेऽपि संस्थिते ।

न च कृत्यं परित्याज्यमेष धर्मः सनातनः ॥

12) श्लोकस्य पदविभागम्, अन्वयरचनां, तात्पर्यं च लिखत एकस्य समस्तपदस्य विग्रहवाक्यं च लिखत ।(५)

तस्याः खुरन्यासपवित्रपाम्सुम् अपांसुलानां धुरि कीर्तनीया ।
मार्गं मनुष्येश्वरधर्मपत्नी श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत् ॥

13) संसन्दर्भं संस्कृतभाषया विवृणुत (३)

मरणचिन्तां त्यक्त्वा स्वशरीरं परिरक्ष ।

14) अधोदत्त-ग्रन्थकारस्य परिचयं ४-५ वाक्यैः लिखत । (३)

पाणिनिः

15) अधोदत्त-विषयमधिकृत्य ५-६ वाक्यैः लिखत । (४)

गद्यकाव्यम्